

Методика реалізації організаційно-педагогічних умов професійної підготовки майбутнього педагога засобами інформаційно-освітнього середовища наукової бібліотеки педагогічного ВНЗ

Розроблено методика реалізації організаційно-педагогічних умов професійної підготовки майбутнього педагога засобами інформаційно-освітнього середовища наукової бібліотеки ВНЗ. Охарактеризовано зміст основних етапів експериментальної роботи, загальнодидактичні та специфічні методи і форми навчання.

Ключові слова: організаційно-педагогічні умови підготовки, методика реалізації умов, інформаційно-освітнє середовище наукової бібліотеки, методи і форми навчання, майбутній педагог.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Інформатизація освітньої сфери неможлива без створення інформаційно-освітнього середовища (ІОС), що забезпечуватиме можливість для самореалізації інтелектуально розвинутої особистості, яка володіє необхідними професійними якостями. Формування і розвиток власного інформаційного освітнього середовища, що є складовою єдиного інформаційного освітнього простору, є одним з основних стратегічних завдань кожного вищого навчального закладу (ВНЗ). Таке середовище повинне стати фундаментом для організації інноваційного освітнього процесу.

Аналіз досліджень і публікацій... Науковими передумовами розв'язання проблеми професійної підготовки майбутнього педагога засобами ІОС наукової бібліотеки є:

– дослідження, що розкривають сутність, зміст і структуру педагогічної освіти (О.Абдуліна [1], А.Алексюк [2], Е.Бондаревська [4], Г.Бордовський [5], М.Жалдак [7], В.Козирев [5], Н.Радіонова [5], П.Сікорський [12], В.Сластьонін [13] та ін.);

– дослідження структури та особливостей освітнього середовища (В.Воронцова [6], Ю.Мануйлов [9], В.Слободчиков [14] та ін.);

– теоретичні аспекти розвитку бібліотек, в тому числі наукових бібліотек ВНЗ (І.Багрова [3], В.Ільганаєва [8], І.Осіпова [10], Н.Пасмор [11], М.Слободяник [15] та ін.).

Аналіз результатів досліджень дає змогу констатувати, що, незважаючи на вагомі наукові доробки, в педагогічній літературі немає праць з проблем комплексного інформаційного забезпечення діяльності вузівської бібліотеки на всіх рівнях управління, реалізації її прогностичної функції в умовах реформування та інформатизації вищої освіти, створення інформаційно-освітнього середовища як фактора формування і вдосконалення навчальних і професійних компетенцій майбутнього фахівця. Ці аспекти посилюють актуальність комплексного дослідження даної проблеми.

Формулювання цілей статті... Мета статті – розробити методика реалізації організаційно-педагогічних умов професійної підготовки майбутнього педагога засобами ІОС наукової бібліотеки педагогічного ВНЗ.

Вклад основного матеріалу... Аналіз змісту та організаційних форм навчання майбутніх педагогів на різних етапах їх підготовки, діагностика рівнів їх готовності до професійної діяльності, моделювання професійного становлення майбутніх фахівців в умовах ІОС наукової бібліотеки забезпечили можливість визначити структуру підготовки фахівців, обґрунтувати систему загальнотеоретичних та інформаційно-технологічних знань, інформаційно-пошукових та аналітико-синтетичних умінь, виокремити етапи експериментальної роботи, що відображають послідовність формування готовності студентів до здійснення самостійної навчально-пізнавальної діяльності в ІОС наукової бібліотеки, логіку процесу навчання: від мотивації навчальних цілей і завдань, вивчення теоретичного і практичного матеріалу до самоконтролю результатів навчально-пізнавальної діяльності.

Дослідно-експериментальна робота з удосконалення професійної підготовки майбутнього педагога засобами ІОС наукової бібліотеки будувалась як цілісна система навчання у ВНЗ педагогічного профілю, компоненти якої (цільовий, змістовий і процесуальний) характеризуються структурно-функціональними взаємозалежностями.

Методика реалізації організаційно-педагогічних умов професійної підготовки майбутнього педагога передбачала постановку загальної мети (сформувати у студентів готовність до

самостійної навчально-пізнавальної діяльності в ІОС наукової бібліотеки ВНЗ відповідно до вимог освітніх стандартів).

Для реалізації організаційно-педагогічних умов професійної підготовки майбутнього педагога засобами ІОС наукової бібліотеки педагогічного ВНЗ було враховано положення гіпотези дослідження про те, що ефективність цього процесу підвищиться, якщо забезпечити ціннісно-орієнтаційну значущість знань, умінь та навичок у процесі самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів з інформаційними ресурсами, організацію аналітико-синтетичної діяльності, педагогічний супровід професійного саморозвитку, що сприятиме акумулюванню інтелектуальних, програмно-методичних, організаційних і технічних ресурсів навчального процесу.

У формульованому експерименті взяли участь студенти інституту педагогіки і психології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. До експерименту були залучені студенти експериментальних (80 осіб) і контрольних груп (75 осіб).

Процес професійної підготовки майбутнього педагога засобами ІОС наукової бібліотеки передбачав на етапі дослідно-експериментальної роботи розв'язати такі завдання дослідження:

1. Розробити методику реалізації організаційно-педагогічних умов.
2. Визначити ефективність обґрунтованих організаційно-педагогічних умов.
3. Виявити залежність між рівнем готовності до самостійної навчально-пізнавальної діяльності в ІОС наукової бібліотеки та успішністю навчання.
4. Забезпечити оволодіння студентами раціональними прийомами і способами самостійного ведення пошуку інформації і систематизації даних відповідно до завдань навчального процесу, формалізованими методами аналітико-синтетичного опрацювання (згорання) інформації.
5. Навчити студентів застосовувати технології підготовки й оформлення результатів інформаційного пошуку в процесі підготовки курсових і дипломних робіт, написання індивідуальних навчально-дослідних завдань, рефератів, есе, доповідей і т.п.

Експериментальна робота здійснювалася поетапно. На кожному з етапів використовувалися найбільш доцільні методи, форми і засоби навчання.

На підготовчому етапі (*пропедевтичний*) було визначено якісні показники діяльності бібліотеки з удосконалення професійної підготовки майбутнього педагога, стан розвитку ІОС наукової бібліотеки, рівні готовності майбутніх педагогів до самостійної навчально-пізнавальної діяльності в ІОС. На першому етапі (I курс) була зреалізована перша організаційно-педагогічна умова – забезпечення ціннісно-орієнтаційної значущості знань, умінь і навичок у процесі консультативної і самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів з інформаційними ресурсами.

На другому етапі (*базовий*) студенти вивчали спецкурс за вибором „Інформаційна культура студента”, який передбачав аудиторну, самостійну та індивідуальну роботу, обґрунтування комплексу загальнотеоретичних, інформаційно-технологічних знань та інформаційно-пошукових та аналітико-синтетичних умінь. На цьому етапі (II курс) було зреалізовано другу педагогічну умову, що стосувалася організації аналітико-синтетичної діяльності з інформаційними ресурсами під час вивчення спецкурсу „Інформаційна культура студента”.

На третьому (*рефлексивно-корегувальний*) етапі здійснювалося управління навчально-пізнавальною діяльністю студентів через контроль і самоконтроль результатів експериментального навчання, їх корекцію, визначення перспектив подальшого вдосконалення професійної підготовки майбутніх педагогів в умовах ІОС наукової бібліотеки ВНЗ (III-IV курси). Таким чином здійснювався педагогічний супровід професійного саморозвитку студентів засобами віртуального ІОС наукової бібліотеки ВНЗ.

Однією з важливих умов вдосконалення професійної підготовки майбутнього педагога засобами ІОС наукової бібліотеки є забезпечення ціннісно-орієнтаційної значущості знань, умінь і навичок, що пов'язано з мотивацією самостійної навчально-пізнавальної діяльності студентів з інформаційними ресурсами, пізнавальним інтересом, який має значні спонукальні і регулятивні можливості для розвитку навчальної активності.

В процесі формульованого експерименту особливу увагу було приділено розкриттю важливості знань педагога про апарат книги (підручника, посібника) та його елементи, пошук навчальної та педагогічної інформації, методику роботи з навчальною, науковою та довідковою літературою. Окрім цього, важливим питанням експериментальної роботи було формування ціннісно-орієнтаційної значущості практичних умінь і навичок, необхідних у професійній діяльності: уміння критично оцінювати навчальну та наукову продукцію для використання у самостійній підготовці до занять, уміння раціонально читати текстову та знакову інформацію, уміння виокремлювати основний зміст теми підручника, ідеї та проблеми, узагальнювати їх.

Перша умова була зреалізована у змісті і структурі розроблених загальнотеоретичних та інформаційно-технологічних знань й інформаційно-пошукових та аналітико-синтетичних умінь, які мали визначену педагогічну мету, внутрішньопредметні і міжпредметні зв'язки, через достатнє матеріально-технічне забезпечення, використання сучасних електронних засобів навчання, які дали змогу забезпечити активне сприймання студентами, прямий і зворотний зв'язок викладача зі студентами, ефективний контроль і самоконтроль знань, умінь і навичок. Окреслені елементи навчально-виховного процесу забезпечували педагогічний вплив на всі сфери особистості, зокрема, мотиви діяльності і поведінки, свідомість, почуття.

Пізнавальний інтерес стимулювався через реалізацію принципів активності і самостійності, рефлексивності, інтерактивності, неперервності. Реалізація цих принципів передбачала використання „активних” методів (дослідницький, проблемний, частково пошуковий, метод написання анотацій, реферування документів, оформлення списків літератури, аналіз педагогічних ситуацій, порівняльний аналіз теоретичних концепцій, створення проблемних ситуацій, стимулювання самостійної розумової діяльності, методи контролю і самоконтролю) і форм (індивідуальна і самостійна робота, консультації, індивідуальні навчально-дослідні завдання, захист результатів індивідуальної роботи, аналіз шкільних підручників) організації навчальної роботи. Засвоєння комплексу знань (загальнотеоретичні, інформаційно-технологічні) та вмінь (інформаційно-пошукові, аналітико-синтетичні) здійснювалось у контексті майбутньої професійної діяльності, тому знання набували особистісного смислу, що сприяло активному включенню студентів у процес розв'язування різних рівнів навчально-пізнавальних завдань, проблемних ситуацій, які імітували зміст педагогічної діяльності. Для реалізації першої умови особливе значення мали міждисциплінарні зв'язки, що виявлялися через зміст навчального матеріалу і практику навчання (інформаційна культура студентів, вступ до педагогічної професії). Окрім цього, основою навчально-пізнавальної діяльності майбутніх учителів була їх власна ініціатива у визначенні змісту, темпу і форм організації самостійної роботи з урахуванням потреб інших суб'єктів навчально-виховного процесу. Тому під час підготовки і проведення консультативних занять було враховано рівень сформованості навчально-пізнавальної діяльності студентів, диференційовано завдання за ступенем складності, налагоджено допомогу слабким студентам.

Друга організаційно-педагогічна умова була зреалізована під час вивчення курсу за вибором „Інформаційна культура студента”. Його упровадження здійснювалось на основі вимог загальнодидактичних (науковості, систематичності, наступності, доступності, зв'язку теорії з практикою, свідомості, активності, наочності, диференційованого підходу, індивідуалізації, міцності знань) і специфічних (культурологічного підходу, системності, діяльнісного підходу, технологічності, неперервності, інтегративності) принципів.

Формування інформаційної культури було спеціально організованим, цілеспрямованим процесом, що передбачав навчання студентів спеціальним інформаційним знанням та вмінням шукати, опрацьовувати й правильно використовувати необхідну інформацію. Передумовою здійснення інформаційної підготовки студентів була наявність необхідної матеріально-технічної бази (сучасних комп'ютерів, програмного забезпечення, каналів зв'язку) та інформаційного освітнього середовища, ефективність та основу якого становили сучасні інформаційні технології.

Спецкурс „Інформаційна культура студента”, побудований за кредитно-модульною технологією організації навчального процесу, мав інтегративний характер, оскільки синтезував у своєму змісті питання і розділи з різних наукових галузей: інформатики, документознавства, бібліографознавства, бібліотекознавства, основ наукових досліджень, вступу до педагогічної професії.

Заняття з навчального курсу „Інформаційна культура студента” були лекційно-практичними. Лекційний матеріал було згруповано за темами, він містив відомості про формування галузевої інформації, структуру інформаційних джерел, основні процеси інформаційної діяльності, бібліотеку як інформаційно-пошукову систему, її інформаційно-пошуковий апарат, електронні ресурси, використання сучасних інформаційних технологій тощо. Навчальний курс передбачав також знання основ бібліографії, ознайомлення з періодичними галузевими виданнями.

У практичній частині курсу відбувалося закріплення теоретичних знань студентів: вдосконалювалися навички інформаційного пошуку, оформлення його результатів (робота з каталогами: пошук інформації за прізвищем автора (-ів), назвою, тематикою, рубрикою), використання інтернет-ресурсів. Для цього на практичних заняттях використовувався інформаційно-розвивальний потенціал інформаційно-навчального середовища, до якого належали як традиційні, так і електронні пошукові системи.

Формуванню інформаційної культури сприяв практичний досвід роботи студентів в інформаційно-пошуковій системі бібліотеки університету – каталогах і картотеках. Студенти

оволодівали алгоритмом пошуку інформації в алфавітному, систематичному, предметному каталогах, який можна застосовувати також і в мережі Інтернет.

Зміст практичних завдань із курсу „Інформаційна культура студента” був пошукового характеру, що давало змогу залучати студентів до активної пізнавальної діяльності, мобілізувати їхні знання.

Для індивідуалізації навчального процесу на практичних заняттях використовувалася система диференційованих завдань, що враховували рівень підготовки кожного студента і передбачали різні рівні застосування знань. Зокрема, на репродуктивному рівні були завдання такого типу: охарактеризувати інформаційно-пошукові системи, їх завдання та значення; конкретизувати загальні вимоги щодо користування інформаційно-пошуковими системами, як традиційними, так і електронними; назвати галузеві (у тому числі електронні) періодичні видання та визначити їх роль у навчальній та науковій діяльності.

У процесі виконання практичних завдань у студентів формувалися компоненти готовності до самостійної навчально-пізнавальної діяльності в ІОС наукової бібліотеки: здатність орієнтуватися в потоках інформації; уміння працювати з різними джерелами інформації, знаходити і відбирати необхідний інформаційний матеріал, класифікувати його, узагальнювати, ефективно вирішувати будь-яку інформаційну проблему.

Контроль за процесом засвоєння знань курсу „Інформаційна культура студента” здійснювався у формі усного й письмового опитування, тестової перевірки знань, семестрового контролю (залік). Водночас засвоєння кожної теми контролювалося шляхом опитування, написання рефератів, виконання самостійної роботи у формі пошукових завдань.

Експериментальне навчання здійснювалося як у традиційних формах, так і в умовах віртуального ІОС наукової бібліотеки. Для студентів, які мали різний досвід роботи в віртуальному ІОС були розроблені завдання різного рівня складності, навчання зорієнтовано на врахування рівня підготовки і потреб майбутніх учителів.

У процесі навчання в ІОС студенти узгоджували свою діяльність з вимогами середовища, активністю інших суб'єктів діяльності, виробляли власний спосіб регуляції, активізували психологічні якості, необхідні для виконання поставлених завдань. Таким чином, досягалася одна з пріоритетних цілей навчання – стимулювання пізнавальної активності.

Методика реалізації організаційно-педагогічних умов професійної підготовки майбутнього педагога засобами ІОС наукової бібліотеки педагогічного ВНЗ передбачала розвиток позитивної мотивації до самостійної навчально-пізнавальної діяльності і вдосконалення професійної підготовки в напрямку педагогічних інновацій. Логіка розвитку навчального процесу передбачала:

- постановку студентам цілі професійного росту і перспектив його досягнення;
- створення студентами образу бажаного результату кваліфікаційного розвитку: ідеалу професіонала, який з одного боку є бажаним, з іншого – може бути досягнутий у процесі навчання;
- визначення основного змісту і етапів навчання, розподіл часу і можливостей відповідно до цих етапів;
- аналіз і рефлексію студентом досягнутих ним у процесі експериментальної роботи результатів навчання, від яких виникає задоволення від результатів, або незадоволення, прагнення до подальшого неперервного професійного росту;
- підтримку на всіх етапах навчання інтересу до педагогічної професії як цінності.

Окрім загальнодидактичних методів в експериментальному навчанні широко застосовувалися методи, які відрізняють навчання в віртуальному ІОС від традиційної дидактики.

Методи навчання через взаємодію студента з освітніми ресурсами при мінімальній участі викладача та інших студентів.

Застосування цих методів обумовлене широкими дидактичними можливостями, які мають мультимедійні засоби: інтерактивні бази даних, електронні журнали, комп'ютерні навчальні програми, електронні підручники та ін. Застосування цих методів і відповідних засобів навчання вводить в процес навчання в ІОС значний компонент самонавчання.

Методи індивідуалізованого навчання і взаємодії.

Методи індивідуального навчання реалізовувалися через такі сучасні засоби, як Skype, Messenger, електронна пошта, електронні книги та ін.

Вибір методів навчання на основі його цілей забезпечував поступове ускладнення мисленневих дій та операцій (аналіз, синтез, порівняння, систематизація, конкретизація, згортання інформації та ін.), постійний розвиток пізнавальних можливостей кожного студента, оптимальне поєднання методів навчання на основі особливостей змісту навчального матеріалу, рівня знань, умінь та підготовленості студентів до розумової діяльності.

З позицій системного підходу важливим була відповідність методів навчання його організаційним формам.

Під час навчання в віртуальному ІОС використовувалися традиційні форми: лекції, семінари, консультації, практичні заняття, контрольні роботи, екзамени, самостійна робота та ін. Окрім того, можливо комбінувати різні форми навчання на одному занятті, якщо це виправдано з позицій педагогічних цілей.

Самостійна робота була основою педагогічного процесу, важливою і продуктивною формою у нашій системі навчання, оскільки вона постійно координувалася викладачем, який через віртуальне ІОС здійснював неперервну психолого-педагогічну підтримку студентів.

Однією з форм психолого-педагогічної підтримки і координації самостійної роботи студентів були консультації як індивідуальні, так і групові. Під час проведення таких консультацій разом з викладачем студенти вчилися більш детально аналізувати навчальний матеріал, відпрацьовувати складні питання курсу, аналізувати виконані завдання та ін.

Педагогічний супровід професійного саморозвитку студентів засобами ІОС наукової бібліотеки ВНЗ передбачав формування системи знань, способів дій на основі педагогічного керівництва і самоуправління процесом учіння, активну навчально-дослідницьку діяльність студентів, співробітництво та співтворчість суб'єктів навчального процесу, індивідуальну диференційовану корекцію навчальної діяльності та встановлення міри педагогічної допомоги з різним рівнем особистих якостей, загальнотеоретичних та інформаційно-технологічних знань, інформаційно-пошукових та аналітико-синтетичних умінь. Крім цього, реалізація цієї умови передбачала забезпечення студентів засобами і методикою самоорганізації та самоконтролю в процесі їх самостійної навчально-пізнавальної діяльності, своєчасний контроль її якості.

Педагогічний супровід професійного саморозвитку майбутніх фахівців передбачав розробку системи перспектив організації навчальної і професійної діяльності, оптимальний вибір форм, методів і прийомів навчання, які сприяють розвитку пізнавального інтересу, активності, самостійності і на цій основі забезпечують формування аналітико-синтетичних умінь, пов'язаних з обробкою навчальної інформації та інформаційним самообслуговуванням.

Третя педагогічна умова була спрямована на реалізацію завдання – залучити кожного студента до процесу самостійної навчально-пізнавальної діяльності з інформаційними ресурсами; допомогти розробити індивідуальну програму професійного саморозвитку засобами віртуального ІОС наукової бібліотеки; здійснити індивідуально-диференційовану корекцію навчально-пізнавальної діяльності та міру педагогічної допомоги студентам з різним рівнем знань, умінь та навичок; спільно обговорити результати професійної підготовки з викладачем, що допоможе налагодити зворотній зв'язок у навчальному процесі.

Важливим засобом педагогічного супроводу професійного саморозвитку студентів було створення програм професійного саморозвитку засобами віртуального ІОС наукової бібліотеки, в основі якого – процеси самооцінки, рефлексії, самоконтролю. Їх розробка реалізовувала потребу студентів у самостійності, прагненні до самовдосконалення. За допомогою цих програм збагачувалась інформація про віртуальне ІОС, його значення для налагодження зв'язків спілкування і співтворчості з іншими суб'єктами педагогічного процесу.

На основі теоретичного аналізу проблеми професійного саморозвитку, досвіду підготовки майбутніх фахівців, виконання завдань різних типів і видів було розроблено орієнтовний зміст програми професійного саморозвитку, який охоплював такі етапи:

1. Усвідомлення сутності і значення ІОС наукової бібліотеки ВНЗ.
2. Усвідомлення мети і завдань навчання на рівні мотивації і суб'єктивних понять.
3. Оцінка власного рівня сформованості компонентів готовності до здійснення самостійної навчально-пізнавальної діяльності в ІОС наукової бібліотеки.
4. Аналіз причин недостатньої підготовленості до самостійної навчально-пізнавальної діяльності з інформаційними ресурсами.
5. Моделювання індивідуальної траєкторії професійного саморозвитку засобами віртуального ІОС наукової бібліотеки.
6. Розширення меж використання інформаційно-освітнього потенціалу ІОС наукової бібліотеки в навчальній і професійній діяльності.
7. Виокремлення шляхів вдосконалення навчальної і професійної діяльності.
8. Постійний моніторинг новінок педагогічної і наукової літератури, інновацій в освіті.

Третя педагогічна умова реалізовувалася під час індивідуальних консультацій, зустрічей, віртуальних форм спілкування. Педагогічний супровід передбачав допомогу студентам у розробці програм, що були адекватні рівню їх розвитку, ступеню оволодіння операціями аналізу і синтезу, узагальнення і систематизації, розвитку вольових процесів, індивідуальних особливостей. Це

означало, що програма професійного саморозвитку передбачала вільний вибір і послідовність її позицій.

Висновки... Таким чином, реалізація педагогічних умов професійної підготовки майбутнього педагога засобами ІОС наукової бібліотеки педагогічного ВНЗ забезпечувала єдність викладання та учіння, спрямованість на розвиток пізнавального інтересу, самостійності навчально-пізнавальної діяльності студентів, перетворення їх в активних суб'єктів навчання. Окрім цього, цей комплекс розширював сферу саморозвитку і самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності, збагачення навчальної, позанавчальної, індивідуальної та колективної роботи елементами самоорганізації і саморегулювання.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці стандартів інформаційного забезпечення навчального процесу ВНЗ різних рівнів акредитації, шляхів їх реалізації.

Список використаних джерел і літератури:

1. Абдулина О. А. *Общепедагогическая подготовка учителя в системе высшего педагогического образования : для пед. спец. высш. учеб. заведений / О. А. Абдулина. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – М. : Просвещение, 1990. – 139 с.*
2. Алексюк А. М. *Методи навчання і методи учіння / А. М. Алексюк. – К. : Знання, 1980. – 48 с. – (Серія Педагогічна ; № 5).*
3. Багрова И. Ю. *Национальная информационная политика: цели, содержание и механизмы реализации / И. Ю. Багрова // Мир библиотек. – 1994. – Вып. 2. – С. 18–47.*
4. Бондаревская А. И. *Культурно-образовательное пространство вуза как среда профессионально-личностного саморазвития студентов : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. пед. наук : спец. 13.00.08 „Теория и методика профессионального образования” / А. И. Бондаревская. – Ростов н/Д., 2004. – 24 с.*
5. Бордовский Г. А. *Структурно-содержательные инновации в высшем педагогическом образовании / Г. А. Бордовский, В. А. Козырев, Н. Ф. Радионова // Организационно-управленческие инновации в системе педагогического образования : сб. науч. статей / науч. ред. Ю. Г. Воров. – Барнаул, 1999 – С. 7–10.*
6. Воронцова В. Г. *Образовательная среда как системообразующий фактор деятельности высшего учебного заведения / В. Г. Воронцова // Проблемы и перспективы высшего гуманитарного образования в эпоху социальных реформ : тезисы докладов. – СПб., 1996. – С. 48–52.*
7. Жалдак М. И. *Система подготовки учителя к использованию информационной технологии в учебном процессе : дис. в форме науч. доклада ... доктора пед. наук : 13.00.02 / Жалдак Мирослав Иванович. – М., 1989. – 48 с.*
8. Ильганаева В. А. *Гармонизация культурной среды в условиях информатизации / В. А. Ильганаева. – Х. : ХДАК, 1999. – 36 с.*
9. Мануйлов Ю. С. *Средовой подход в воспитании : [методология исслед.] / Ю. С. Мануйлов // Педагогика. – 2000. – N 7. – С. 36–41.*
10. Осипова И. П. *Информационная функция библиотек в теории и практике библиотечного дела / И. П. Осипова // Библиотечное дело - XXI век : научно-практический сборник. – 2011. – № 2. – С. 164–169.*
11. Пасмор Н. П. *Бібліотека в інформаційному навчальному середовищі ВНЗ [Електронний ресурс] / Н. П. Памор. – Режим доступу : http://library.uipa.kharkov.ua/library/Left_menu/Arhiv/docladi/Pasmor.htm.*
12. Сікорський П. І. *Комп'ютерні технології навчання: сутність та особливості впровадження / П. І. Сікорський // Педагогіка і психологія. – 2004. – № 4. – С. 29–35.*
13. Слостенин В. А. *Введение в педагогическую аксиологию : учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / В. А. Слостенин, Г. И. Чижакова. – М. : Академия, 2003. – 192 с. – (Высшее образование).*
14. Слободчиков В. И. *Образовательная среда: реализация целей образования в пространстве культуры / В. И. Слободчиков // Новые ценности образования. – М., 1995. – С. 177–184.*
15. Слободяник М. С. *Електронний фонд бібліотеки ВНЗ: постановка проблеми / М. С. Слободяник // Освіта України. – 2004. – № 44/45. – С. 10.*

Аннотація

И.А.Чайка

Методика реализации организационно-педагогических условий профессиональной подготовки будущего педагога средствами информационно-образовательной среды научной библиотеки педагогического ВУЗа

Разработана методика реализации организационно-педагогических условий профессиональной подготовки будущего педагога средствами информационно-образовательной среды научной библиотеки педагогического вуза. Дана характеристика содержанию основных этапов экспериментальной работы, общедидактическим и специфическим методам обучения.

Ключевые слова: *организационно-педагогические условия подготовки, методика реализации условий, информационно-образовательная среда научной библиотеки, методы и формы обучения, будущий педагог.*

Summary

I.A.Chaika

Methods of Relization of Organization-Pedagogical Conditions of Professional Preparation of a Future Pedagogue by Means of Information-Educational Environment of Scientific Library of Higher Pedagogical Educational Institution

The methods of realization of organizational-pedagogical conditions of professional preparation of a future pedagogue by means of information-educational environment of scientific library of higher pedagogical educational institution are worked out. The characteristics of the content of the basic periods of experimental work, general didactic and specific methods of teaching are given.

Key words: *organizational-pedagogical conditions of preparation, methods of conditions realization, information-educational environment of scientific library, methods and forms of teaching, future pedagogue.*

Дата надходження статті: „24” вересня 2012 р.

УДК 378.147

Н.В.ШАВРОВСЬКА,

кандидат психологічних наук, доцент;

В.Н.ШАВРОВСЬКА,

викладач

(м. Черкаси)

Готовність педагога до виховного впливу на молодь

Сучасний освітній процес потребує пошуку новітніх шляхів підвищення ефективності не лише навчальної, а й виховної функції педагогів. Одним із завдань, які постають перед педагогами, є необхідність вільного володіння засобами психологічного впливу. У статті розкриваються засоби формування готовності педагогів до виховання молоді. До таких засобів належать підвищення психологічної культури, подолання бар'єрів спілкування, розвиток лабільності мислення та поведінки педагога, різноманітність методів навчання.

Ключові слова: *виховний вплив, психологічна культура, бар'єри спілкування, педагогічні цінності, лабільність мислення педагога, модель поведінки.*

Постановка проблеми у загальному вигляді... Перед педагогами вищої школи постає ряд виховних завдань, які направлені на формування громадянської позиції студентів, виховання патріотизму та прищеплення у молоді бажання до праці на благо суспільства. Вирішення цих непростих завдань потребує від педагогів підбору новітніх засобів виховного впливу на молодь. При цьому важливо враховувати інтереси та запити сучасного студентства та бути готовим до постійного розвитку власних педагогічних знань та умінь, вдосконалення викладацької майстерності.

Аналіз досліджень і публікацій... Проблеми пошуку нетрадиційних педагогічних технологій у навчанні та вихованні студентської молоді, застосування менеджменту у педагогічній взаємодії присвячені праці В.П.Драгуна, І.А.Зязюна, Н.Л.Коломінського, В.І.Маслова, І.П.Підласого, Л.Г.Подолька, В.І.Юрченка та ін. У сучасній педагогіці не втрачає своєї актуальності проблема органічного поєднання освіти та виховання у процесі фахової підготовки. Одним із ефективних шляхів її вирішення є підвищення психологічної культури викладача через розвиток лабільності мислення, поведінки, прагнення пошуку нестандартних засобів впливу у педагогічній взаємодії.

Формулювання цілей статті... Тому завданням нашої статті є опис можливих засобів розкриття виховного потенціалу викладача вищого навчального закладу.

Виклад основного матеріалу... Одним із першопочаткових завдань, які постають перед педагогами, є необхідність вільного володіння засобами психологічного впливу на свідомість молодого покоління. Такими засобами можуть бути: переконання, навіювання, самопосудання, зараження, пробудження імпульсу до наслідування, формування прихильності, прохання, маніпулювання. Важливо уміло володіти ними та продуктивно користуватися.

Часто наріжним каменем у спілкуванні викладача зі студентами можуть стати певні бар'єри. Найбільш поширеним бар'єром є різниця у віці, а, відповідно, і в інтересах, поглядах тощо. Це спричиняє нерозуміння один одного. Окрім того, можуть виникати бар'єри спілкування, які притаманні будь-якій комунікативній взаємодії. Найбільш типовими серед них є такі.

• Смісловий „бар'єр” – одне й те саме явище (слово, фраза, подія) для різних людей мають різне значення.